

Tudományos ülések, konferenciák

Magyar avantgarde tanácskozás Párizsban

1987. október 8–16.

Kassák Lajos születésének századik évfordulóját nemcsak Budapest ünnepelte meg, hanem Párizs is, az a város, amelytől a magyar avantgarde irodalom és művészet kezdeményezője ifjúságában oly sok ösztönzést, biztatást kapott. Október 8. és 16. között több párizsi intézményben: a Pompidou Központban, az Írók Házában, az Országos Kutatási Központban (CNRS), az Európai Filozófiai Egyetemen, és természetesen a Magyar Intézetben konferenciák, előadások, kerekasztal-beszélgetések és kiállítások mutatták be a francia közönségnek Kassák Lajost és a magyar avantgarde más mestereit, valamint az avantgarde irodalom és művészet műhelyeit.

A program igen gazdag és változatos volt, nehéz volna valamennyi eseményről részletesen beszámolni. A párizsi Magyar Intézet új székházában *Szabolcsi Miklós* és *Michel Décaudin*, a Sorbonne volt professzora tartott előadást, s gazdag irodalmi, zenei, illetve képzőművészeti program adott képet Kassák munkásságáról, ennek során szerepet vállalt *Alain Cuny*, az igen népszerű francia színművész is. A nevezetes Pompidou Központban háromnapos előadássorozat, úgynevezett „revue parlée” hívta fel a figyelmet a magyar avantgarde értékeire, a magyar és a francia avantgarde irodalom és művészet kapcsolataira. Ennek során olyan hazai és párizsi írók, művészek és tudósok tartottak előadást, mint *Somlyó György*, *Körner Éva*, *Nyirő Lajos*, *Tordai Zádor*, *Tverdota György*, *Karafiáth Judit*, *Bodri Ferenc*, *Kassai György*, *Pasuth Krisztina*, *Marc Ferro*, *Lucien Hervé*, *Dienes Péter*, *Stein Anna*, továbbá *Blaise Gautier*, a Pompidou Központ népszerű „élő folyóiratának” szerkesztője. Ugyancsak a Pompidou Központban mutatta be az Atraa Theatre *Georges Baal* fordításában és rendezésében *Déry Tibor* *Kis család vagy mit eszik reggelire?* című dadaista komédiáját.

A Pompidou Központ műsora a szélesebb körű közönséghez kívánt szólni, a francia Országos Kutatási Központban (CNRS), illetve az Európai Filozófiai Egyetemen rendezett kollokvium inkább a szakemberek érdeklődésére tartott számot. Ezeknek az intézményeknek az előadótermeiben is népes tudósgárda kapott szerepet, a már említettek mellett a magyarországi *Erdődy Edit*, *Angyalosi Gergely*, *Ferenczi László*, *Lenkei Júlia* és *Kocsis Rózsa*, továbbá a franciaországi *Agnès Sola*, *Jean-Pierre Faye*, *Wiener Pál* és *Claude Karnoouh*. Valamennyi előadás igen fontos kérdéseket érintett, a többi között a magyar avantgarde mozgalmak történetét, a magyar és a francia, illetve a magyar és az orosz avantgarde kapcsolatait, szélesebb körben a kelet-európai avantgarde közös törekvéseit.

A magyar avantgarde múltjáról képet adó konferencia alkalmat adott az élő magyar irodalom bemutatására is. A Pompidou Központban, majd az Írók Házában (Maison des Écrivains) *Határ Győző*, a Londonban élő kiváló író találkozott a közönséggel, s ugyancsak az Írók Háza rendezett kerekasztal-beszélgetést *Szentkuthy*

Miklós műveiről, amelyek iránt éppen mostanában kezdtek érdeklődni a francia kiadók és kritikusok. Az összejövetelek fájdalmas hiánya volt viszont, hogy nem voltak jelen a párizsi Magyar Műhely című folyóirat szerkesztői, akik már évtizedek óta dolgoznak Kassák Lajos szellemi vonzásában, és szolgálják a magyar avantgarde franciaországi befogadásának ügyét.

A párizsi magyar avantgarde napok iránt jelentékeny érdeklődés nyilvánult meg, s érezhető siker kísérte az előadásokat, beszélgetéseket, kiállításokat. Nem hinném, hogy irodalmunk ehhez hasonló intenzitással mutatkozott volna be korábban a párizsi közönség előtt; s ez mindenképpen figyelemre méltó, mindenképpen elismerést érdemel. Mindebben az avantgarde napok szervezőjének, *Georges Baal*nak, azaz *Balassa György*nek van igen nagy érdeme, aki nemcsak hallatlanul kitartó és eredményes szervező munkájával, hanem műfordító, színházi rendező és természetesen konferenciavezető tevékenységével is eredményesen szolgálta a magyar avantgarde párizsi bemutatkozásának sikerét.

Pomogáts Béla

Gragger-émlékezés Berlinben

1987. november 4–5.

Az NDK–magyar hungarológiai vegyesbizottság a Berlieni Humboldt Egyetem segítségével 1987. november 4–5-én tudományos ülészakot szervezett Berlinben *Gragger Róbert* születésének századik évfordulójára emlékezve. A kétnapos konferenciát öt európai ország hungarológusainak részvételével a Magyar Kultúra Házában rendezték meg, ahol a Gragger-életműről kiállítás is tájékoztatott. A nyelv- és irodalomtudományi, valamint a kultúrtörténeti érintkezések tárgyköréből húsz előadás hangzott el, s bemutatkoztak a fiatal német műfordítók is. A tanácskozást *Eduard Bayer* professzor, az egyetem Szlavisztikai Intézetének vezetője nyitotta meg, majd a magyar vendégprofesszor, *Tarnói László* nagyívű pályaképben mutatta be a berlini Collegium Hungaricum első igazgatójának szervező- és tudományos munkásságát (*Versuch eines Porträts des Gelehrten und Wissenschaftsorganisations Robert Gragger*). Nagybecsű intézet- és kiadványszervezői tevékenysége mellett legfontosabb tudományos eredménye a legrégebb magyar vers, az *Ómagyar Mária-siralom* kiadása, s máig nem mellőzhető kommentálása. Ezt értékelte előadásában a Mária-siralom szövegtörvényezését újabban átvizsgáló *Vizkelety András* (*Robert Gragger als Mediävist – Erstherausgeber der „Altungarischen Marienklage“*). *Karl-Heinz Jügelt* egy ez ideig számon nem tartott hungarikát ismertetett (*Ein ungarisches Chronicon aus dem 17. Jahrhundert in der Universitätsbibliothek Rostock*), a brünni *Richard Pražák* Kazinczy Ferenc szláv és német kapcsolatairól szólt (*Der Aufklärer Ferenc Kazinczy und die Slawen, Deutschen und Ungarn*), *Fried István* pedig a nemzeti tudat szempontjából is fontos előadást (*Biliterarität in Pest-Ofen im Vormärz*) tartott. A következő hét felolvasás finnugor nyelvtudományi kutatásokról adott képet. Az este méltó programmal zárult: szövegérzékeny, és a 20. századi magyar irodalomban jól tájékozott fiatal műfordítók olvastak föl szemelvényeket Csáth Géza, Kassák Lajos és Esterházy Péter írásaiból.